

Befolkningsprognoser

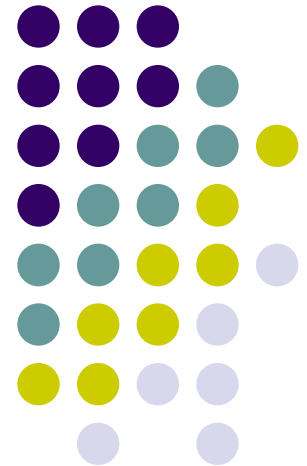

Nico Keilman

Befolkning og velferd

ECON 1730

Høst 2016

Pensum

1. O'Neill & Balk: World population futures
litt metode, internasjonalt perspektiv – les selv
2. Befolkningsframskrivinger 2016-2100, Økonomisk analyse 3/2016,
side 4-62 NB 5 artikler.
SSB-befolkningsprognose for Norge, inkl. innvandrerbefolkningen
3. Foss: Stokastiske befolkningsprognoser for Norge 2012-2060
prognoseresultater i form av sannsynlighetsfordelinger (stokastisk =
tilfeldig)
4. Forelesningsnotat befolkningsprognose (legges ut på semestersiden)

SSB-prognose

Befolkning fordelt etter kjønn og alder, fram til 2100 nasjonalt og fram til 2040 for fylker og kommuner

Befolkning fordelt etter innvandrersstatus, kjønn, og alder fram til 2100

Se også oppsummering og prognoseresultater i Statistikkbanken på (ikke pensum) <http://www.ssb.no/folkfram/>

Trenger forutsetninger om framtidig ...

- Fruktbarhet
- Dødelighet
- Inn- og utvandring
- Innenlands flytting

Analyse og tolkning av historisk utvikling (f. eks. SFT, e_0 , utvandring) → forlenge trenden mot 2040/2100

Historisk utvikling: les sammen med Andersens artikkel «Folkeveksten er høy, men avtar noe»

Økonomisk modell for innvandring → anta at modellen også gjelder framtiden, og anslå framtidig nivå på forklarende faktorer

Begreper (se notater «Demografisk utvikling generelt»)

1. Innvandrere: person bosatt i Norge, født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og har fire utenlandsfødte besteforeldre

Innvandrerbefolkningen: alle innvandrere

NB innvandrere (bestandstall) vs innvandring (strøm) !

2. Norskfødt med innvandrerforeldre: født og bosatt i Norge med to foreldre som defineres som innvandrere

Personer med innvandringsbakgrunn: 1 + 2

Innvandringsgrunn: familiegjenforening, asyl/flukt, arbeid, utdanning.

Registreres kun for de som trenger oppholdstillatelse – ikke for nordiske statsborgere.

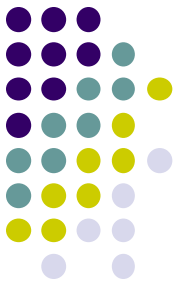

Begreper (forts.)

Innvandrere og deres norskfødte barn er gruppert etter eget eller mors fødeland. Se boks s. 46

Tre landgrupper

1. Vesteuropiske land, USA, Canada, Australia, New Zealand
2. Øst-europeiske EU-land
3. Resten av verden: Øst-Europa ellers, Afrika, Asia (inkl. Tyrkia), Latin-Amerika, Oseania ellers

Prognoseresultater (s. 4-13)

(boks «Endringer siden sist» på s. 12 ikke pensum)

- Sterk vekst (folketall, # innvandrere)

Videreføring av utviklingen siden ca 2000, se også Andersen Figur 1

- Sterk aldring

Har pågått lenge (med et unntak rundt 2000-2010)

- Flere innvandrere

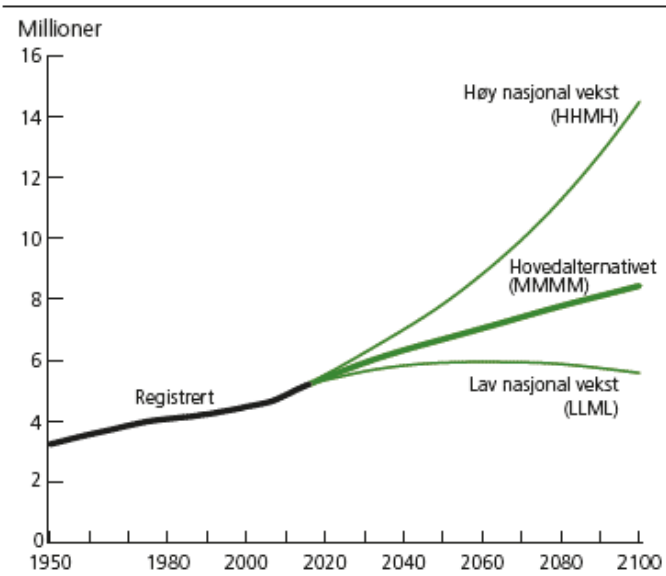
- Flere i sentrale strøk

NB Alle bestandstallene pr. 1. januar

Folkemengde

Figur 1. Folketall per 1.1. Registrert og framskrevet i tre alternativer

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Økning fra 5,2 mill. i 2016 mot 5,6-14,5 mill. i 2100 → betydelig usikkerhet på lang sikt

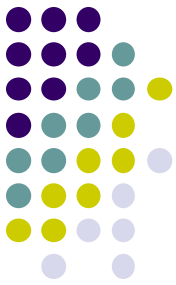
MMMM er SSBs beste anslag: passerer 6 millioner om 15 år, i 2031

MMMM = middels fruktbarhet, middels levealder, middels innenlandsk flytting, middels innvandring.

HHMH = høy fruktbarhet, høy levealder, middels innenlandsk flytting, høy innvandring, etc.

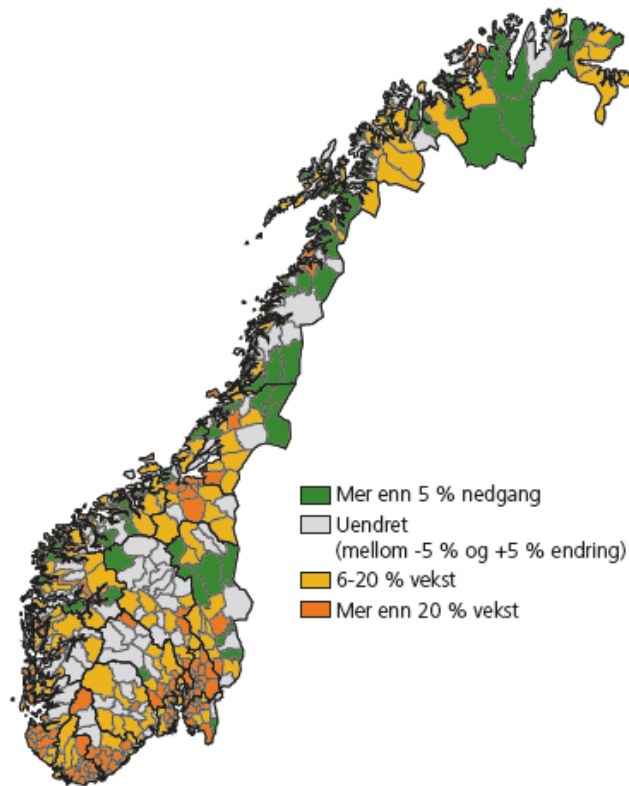
Se tekstboks s. 4

Sterk befolkningsvekst rundt storbyene

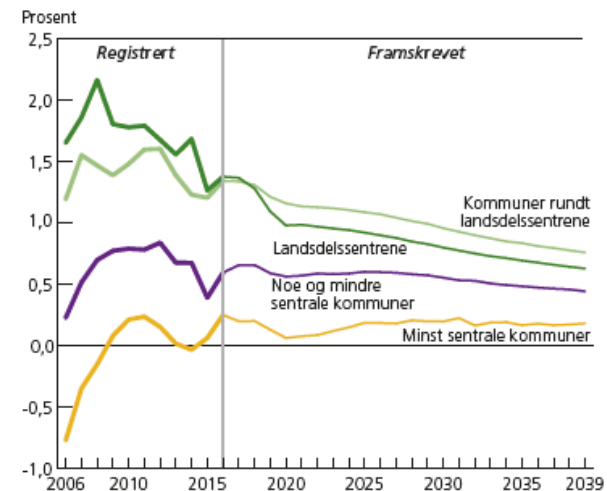
Figur 8. Framskrevet prosentvis vekst i kommunene 2016-2040, hovedalternativet (MMMM)

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Kartdata: Kartverket.

Rundt 70 kommuner med mer enn 5% nedgang i folketallet i perioden 2016-2040

Figur 9. Registrert og framskrevet årlig befolkningsvekst i kommuner med ulik sentralitet (prosent) 2006-2040, hovedalternativet (MMMM)

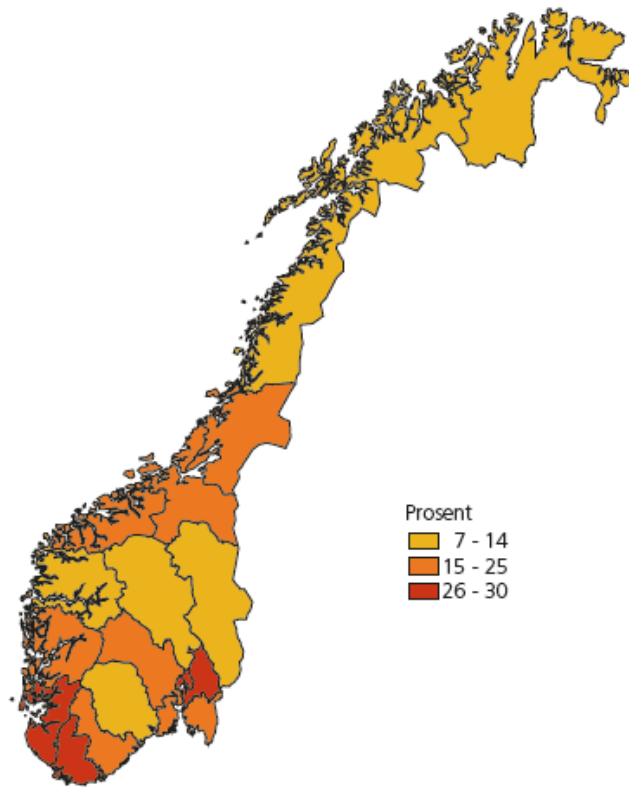

¹ Sentralitet 3 er her splittet opp i landsdelsentre (Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø) og kommuner rundt landsdelsentrene. Noe og mindre sentrale kommuner inngår i sentralitet 1 og 2. De minst sentrale kommuner har sentralitet 0.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 6. Framskrevet prosentvis vekst i fylkene 2016-2040, hovedalternativet (MMMM)

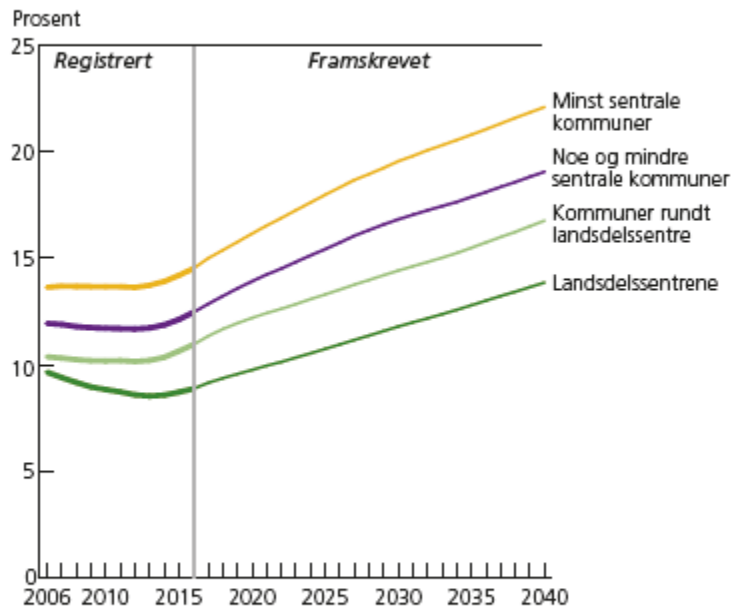
Kilde: Statistisk sentralbyrå. Kartdata: Kartverket.

Vekst i alle fylkene, men svak i innlandsfylkene, de nordlige fylkene, Sogn og Fjordane, Telemark

Aldring sterkere i utkantkommunene

Figur 11. Registrert og framskrevet andel 70 år og eldre i kommunegrupper med ulik sentralitet (prosent), 2016-2040, hovedalternativet (MMMM)

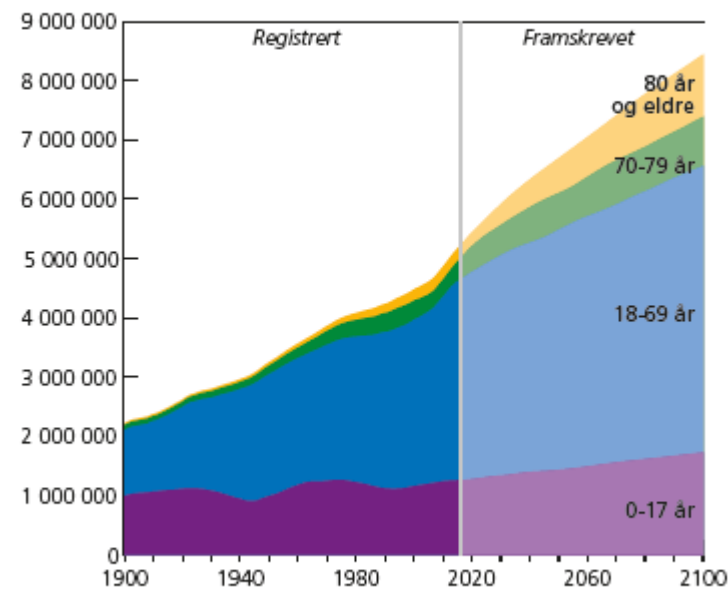
¹ Sentralitet 3 er her splittet opp i landsdelssentre (Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø) og kommuner rundt landsdelssentrene. Noe og mindre sentrale kommuner inngår i sentralitet 1 og 2. De minst sentrale kommuner har sentralitet 0.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Sterk vekst i antall (& andel, figur 12) eldre, spesielt over 70 år

Figur 9. Folkemengde i fire aldersgrupper, registrert og framskrevet i hovedalternativet (MMMM)

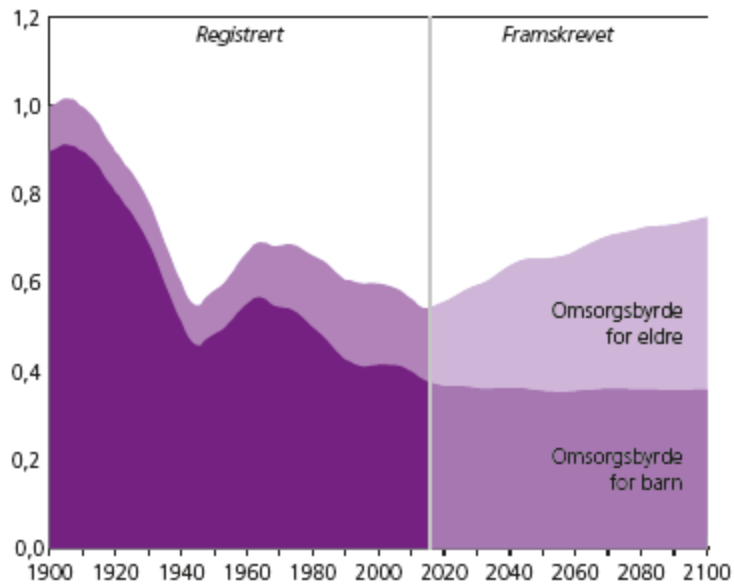
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

To forklaringer:

1. antatt økende levealder fram til 2100
2. store etterkrigskull blir etter hvert blant de eldste

Figur 13. Omsorgsbyrde for barn og eldre, registrert og framskrevet i hovedalternativet (MMMM)

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Avhengighetskvote («omsorgsbyrde») øker

Men den der mer eller mindre stabil fra 2040 i alternativet med svak aldring (HLMH), jfr. figur 16

NB Her er aldersgrensene lik 0-19, 20-69, 70+

Fruktbarhet historisk

Svingninger i periode-SFT (fig. 1) kan delvis forklares ut ifra endringer i aldersmønsteret for aldersspesifikk fruktbarhet (fig. 3).

Nedgang i periode-SFT etter 1975 skyldes for en stor del utsettelse av barnefødsler

Innhenting som startet rundt 1985 medfører svak økning i periode-SFT
Også: noen effekt av konjunktur (?), jfr. 2005-2015

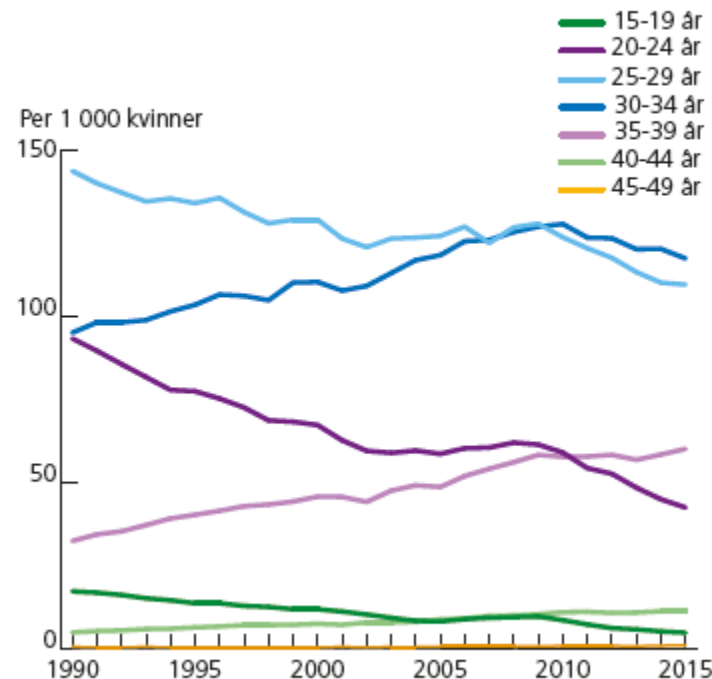

Figur 1. Samlet fruktbarhetstall i Norge. 1975-2015

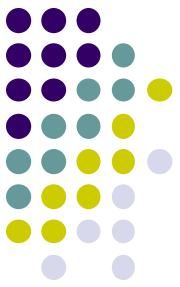

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

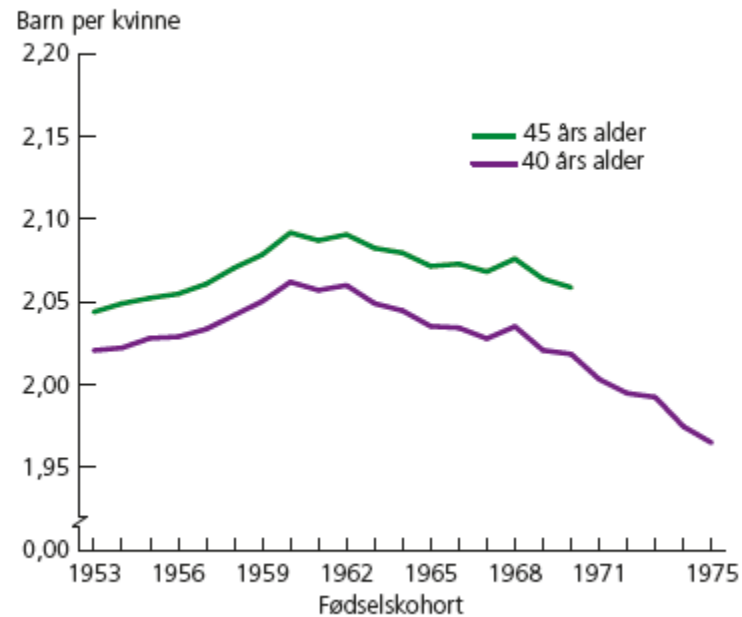
Figur 3. Antall fødte per 1 000 kvinner i ulike aldersgrupper. 1990-2015

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 4. Kohortfruktbarhet for kvinner ved alder 40 og 45 år i utvalgte kohorter. 1953-1975

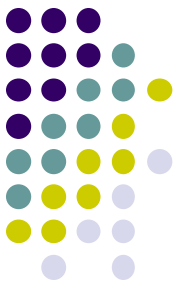

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

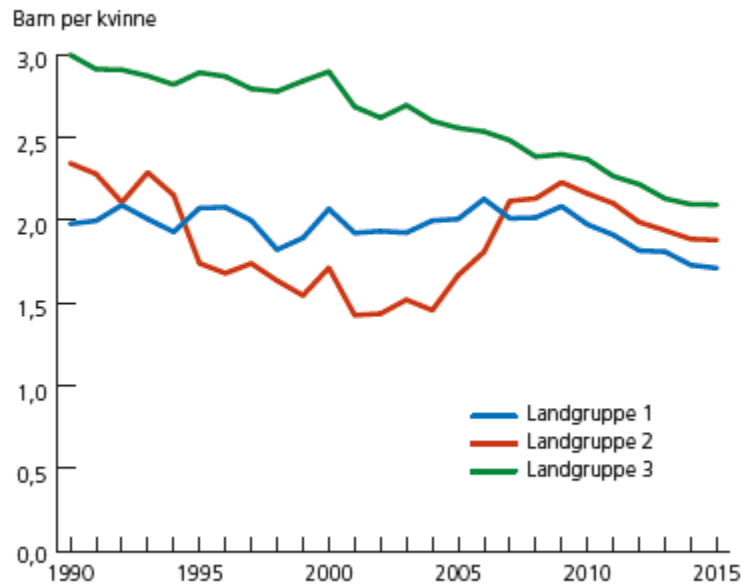
Kohort-SFT mye mer stabilt enn periode-SFT

For kvinner født etter 1960 er kohort-SFT svakt fallende

Figur 8. Samlet fruktbarhetstall blant innvandrerkvinner fra tre landgrupper. 1990-2015

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Varierer med kvinnenes
landbakgrunn

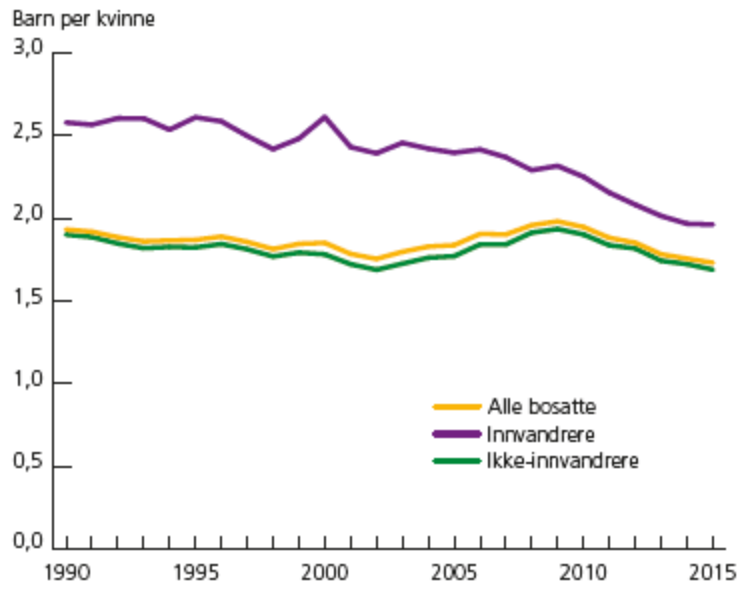
Gruppe 1 (vestlige land):
nær det norske nivået

Gruppe 2 (EU-land i Øst-
Europa): økning i det
siste p.g.a.
familiegjenforening

Gruppe 3 (resten av
verden): en god del
høyere enn det norske,
men fallende

Figur 7. Samlet fruktbarhetstall blant alle bosatte kvinner, innvandrerkvinner og kvinner som ikke er innvandrere. 1990-2015

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Innvandrerkvinner (under ett, d.v.s. gruppene 1,2 og 3 til sammen) har høyere fruktbarhet enn øvrige kvinner (ca. 0,5 b/k), men det teller lite i SFT for alle kvinner

Også: de nærmer seg hverandre

Fruktbarhetsforutsetninger

Samlet fruktbarhetstall – SFT – for hvert år fram til 2100

Egne forutsetninger for kvinner fra de tre landgruppene

I tillegg: kvinner uten innvandringsbakgrunn (som tilhører den øvrige befolkning)

Boksene s. 20 & 21 ikke pensum

Utgangspunkt: teori om tilbud, etterspørsel og reguleringskostnader (Easterlin & Crimmins; jfr. ECON 1710)

Uklart hvordan disse tre faktorer (tilbud, etterspørsel, reguleringskostnader) kommer til å utvikle seg i framtiden, men ingen tegn til store endringer.

Figur 9. Faktorer som påvirker sannsynligheten for få barn

Kilde: Etter Easterlin og Crimmins (1985).

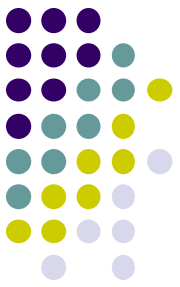

Forutsetninger:

- fortsatt generøs familiepolitikk (holder etterspørsel oppe ved å redusere kostnader)
- stabil preferanse for to barn
- muligens mer utsettelse pga utdanning og arbeidslivsdeltakelse

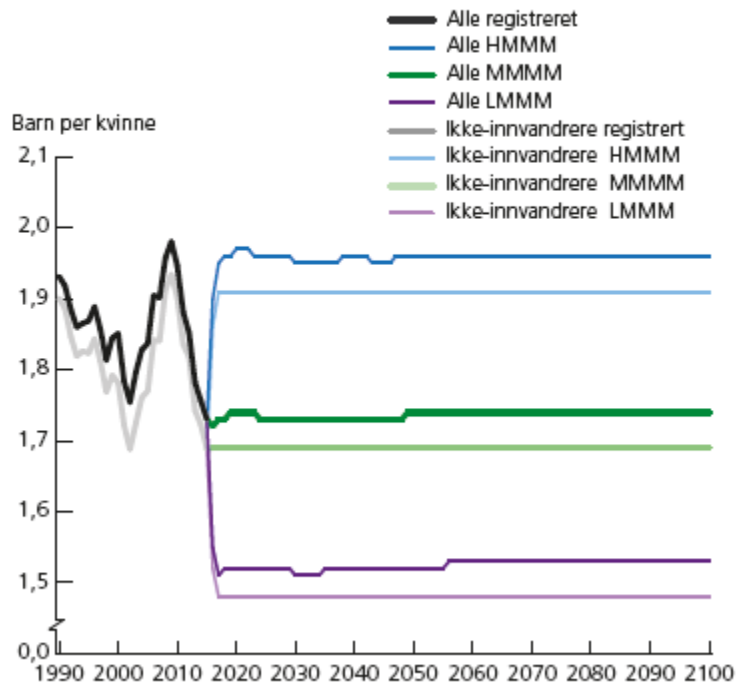
Stor usikkerhet → tre alternative baner for framtidig fruktbarhet

SFT = 1,5 b/k (lavt), 1,7 b/k (middels), 2,0 b/k (høyt); jfr. fig 12

Periode-SFT

Figur 12. Registrert og framskrevet SFT for alle bosatte kvinner og kvinner som ikke er innvandrere i tre alternativer. 1990-2100

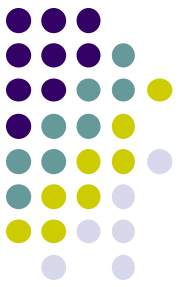

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

NB: Små endringer over tid etter 2016, fordi innvandrerkvinnenes fruktbarhet varierer med botid i modellen: fallende fruktbarhet når botiden øker (isolert sett).

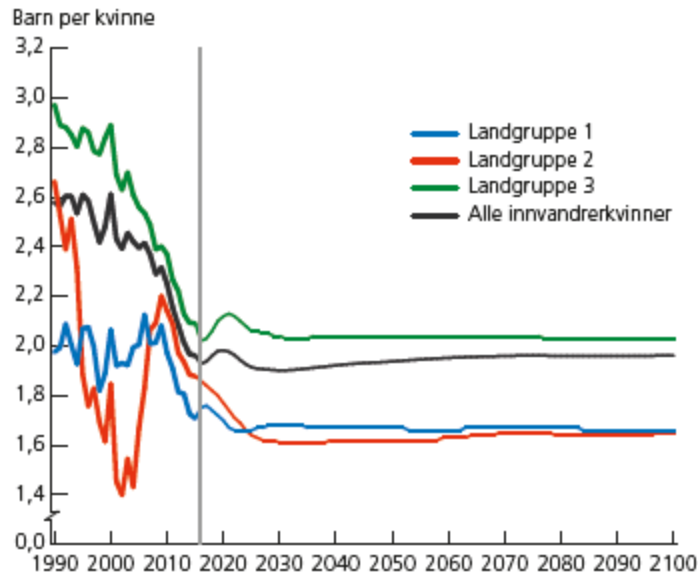
Botidsfordeling endrer seg noe over tid. Dessuten forskjellig SFT for de tre landgruppene (jfr. figur 13).

SFT for øvrige kvinner («ikke-innvandrere») er konstant (ingen botidseffekt).

Periode-SFT innvandrerkvinner

Figur 13. Registrert og framskrevet SFT for alle innvandrerkvinner og innvandrerkvinner fra tre landgrupper i hovedalternativet (MMMM). 1990-2100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

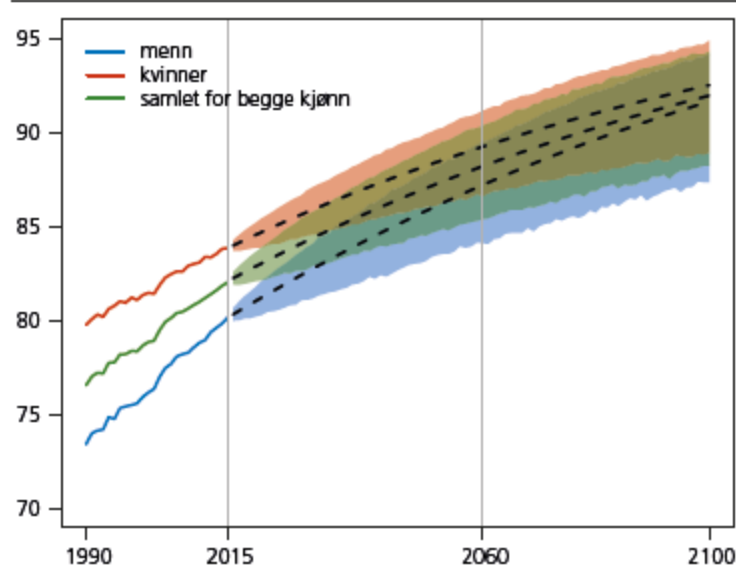
Svak nedgang (gruppene 1 og 3), omtrent stabilt etter noen år (gruppe 2)

Dødelighet: historisk og framtidig

(boksene «Data» på side 27, og boksene på s. 28 & 29 ikke pensum)

Figur 7. Hovedalternativet og prediksjonsintervaller for forventet levealder ved fødselen for menn, kvinner og begge kjønn samlet¹

De stiplede linjene viser hovedalternativet, mens de fargelagte områdene viser 80 prosent prediksjonsintervaller.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fortsatt økning i levealder, ingen utflating

		Høy	Middels	Lav
Menn	2015		80,2	
	2060	90,3	87,2	83,3
	2100	95,2	91,6	86,3
Kvinner	2015		83,9	
	2060	91,9	89,2	86,0
	2100	95,7	92,5	88

Samme dødelighetsforutsetning for innvandrerbefolkningen som for resten av befolkningen (jfr. s. 32, s. 60) Diskuter

Dødelighet

Forskjell i levealder mellom menn og kvinner synker ytterligere

Jfr. tidligere forelesning om demografisk utvikling generelt

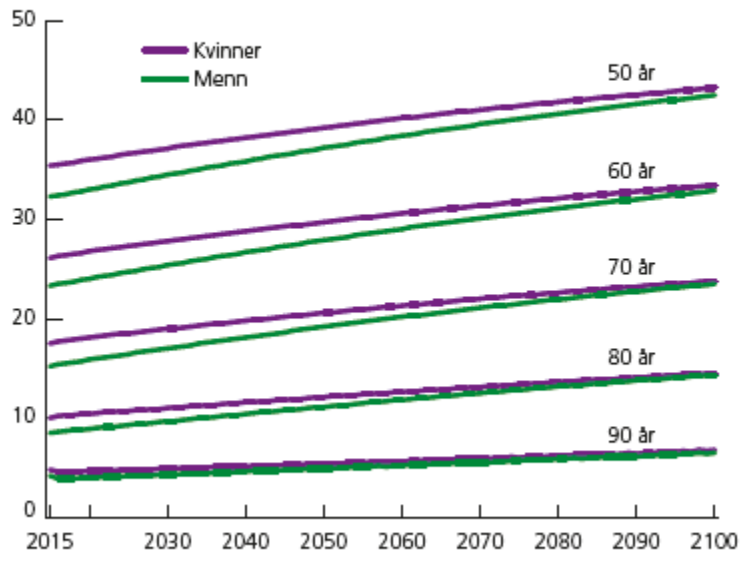
Forskjell i e_0 : fra 3,7 år i 2015 til 2 år i 2060 og 1 år i 2100 (mellomalternativet)

Kvinneres røyking en viktig faktor

Dødelighet

Figur 9. Framskrevet forventet gjenstående levetid ved alder 50, 60, 70, 80 og 90 år for menn (grønn) og kvinner (lilla). Hovedalternativet

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Forventet gjenstående levetid for eldre øker også, jfr. e_{60} , e_{70} , e_{80} , e_{90}

Viktig for pensjoner (folketrygd) og for pleie og omsorg

Dødelighet / sykkelighet

Uklart om flere år i live også medfører flere år i god helse (s. 33, 34)

Tre muligheter:

- Komprimert sykkelighet
- Utsatt sykkelighet
- Forlenget sykkelighet

Empirisk støtte for alle tre

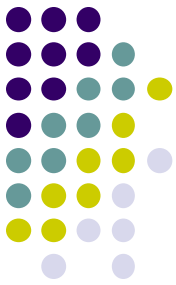
Jfr. senere forelesning om helse.

Inn- og utvandring

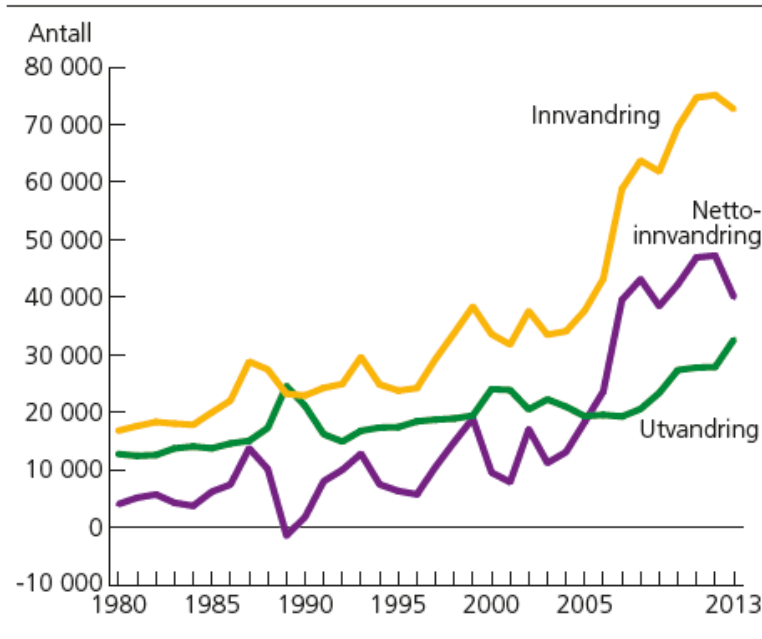

Historisk 4 perioder (ikke i artikkelen)

1. Arbeidsinnvandring fra slutten av 1960-tallet (Tyrkia og Pakistan)
2. Innvandringsstopp i 1975 og familiegjenforening
3. Flyktninger, asylsøkere, familiegjenforening fra midten av 1980-tallet
4. Siste 10 år: arbeidsinnvandring fra 2004 (EØS, særlig Polen, men også Sverige, Tyskland, Litauen)

Figur 1. Innvandring, utvandring og nettoinnvandring per år.
1980-2013

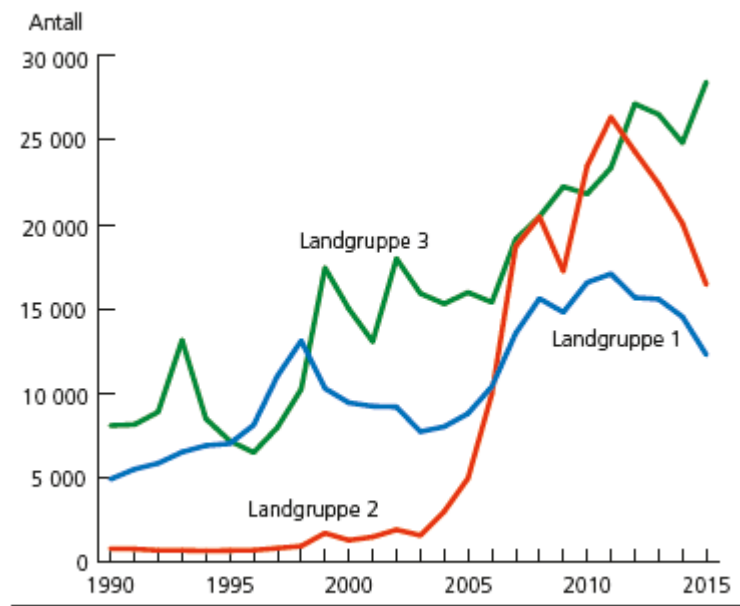

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

NB Figuren er ikke med i artikkelen

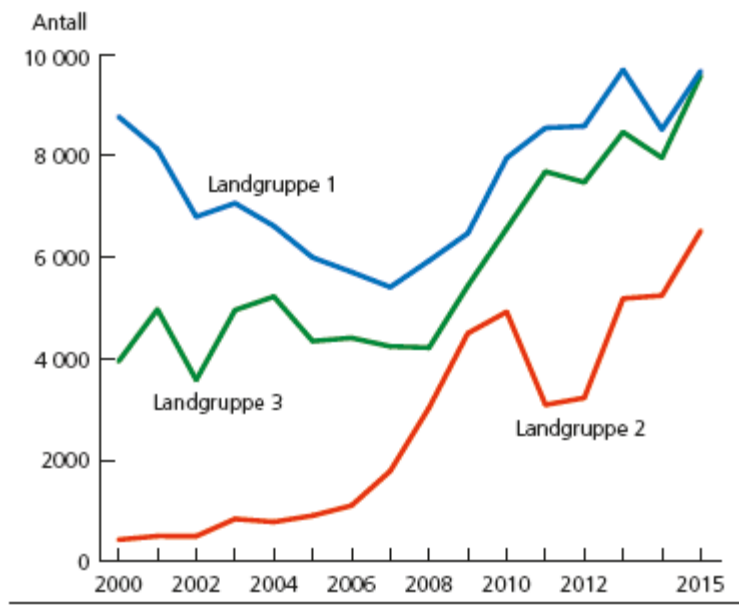

Figur 2. Innvandringer etter landgruppe, 1990-2015

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 3. Utvandringer av innvandrere, etter landgruppe, 2000-2015

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Innvandring totalt har sunket etter 2011, særlig pga lavere arbeidsinnvandring fra Vest- og Øst-Europa
Viktig grunn (men ikke den eneste) til økt utvandring er konjunkturedgangen

Innvandring

Økonometrisk (regresjons-) modell, der økonomiske faktorer «forklarer» nivå på innvandring fra en bestemt landgruppe:

- Relativ inntekt i Norge (per innbygger, kjøpekraftjustert) sammenlignet med inntekt i OECD i snitt
- Arbeidsledighet i Norge og i andre land
- Folketallet i senderlandene
- Antall innvandrere fra samme landgruppe som allerede bor i Norge, som andel av Norges befolkning, nettverkseffekt ("brohode-effekt")
- Boks «Estimeringsresultater fra modellen» (s. 50) ikke pensum

Modellen estimert separat for innvandring fra hver av de tre landgruppene

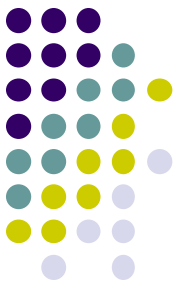
Brukt for å predikere innvandring for hver gruppe

I tillegg til modellberegninger:

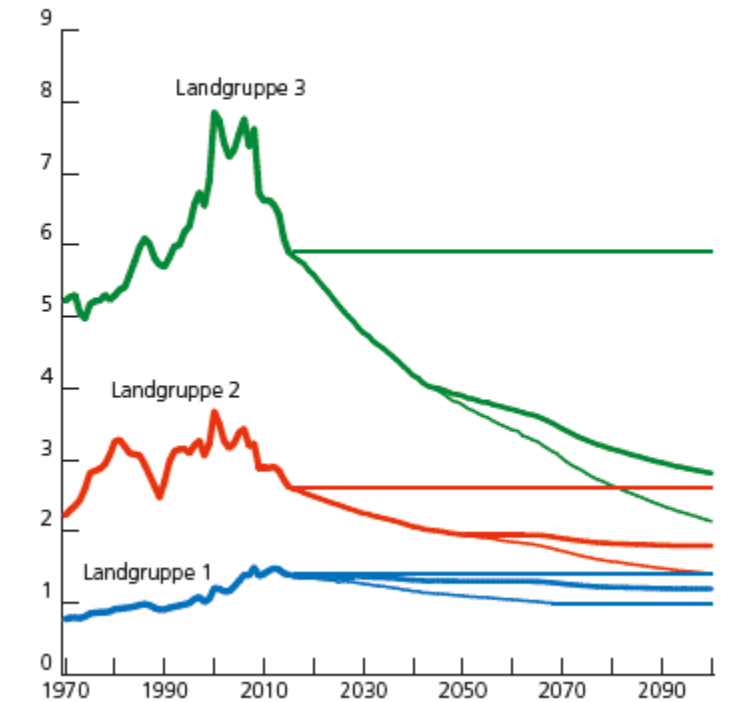
Øvrige befolkning: antatt svak økning i innvandringsnivå (fra nær 8000 i 2013 til 10000 i 2100)

Egen effekt pga asylsituasjonen (innvandring fra gruppe 3)

Figur 4. Årlig relativ inntekt per innbygger i Norge i forhold til i landgruppe 1, 2 og 3. Historiske serier og tre forutsatte alternative baner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

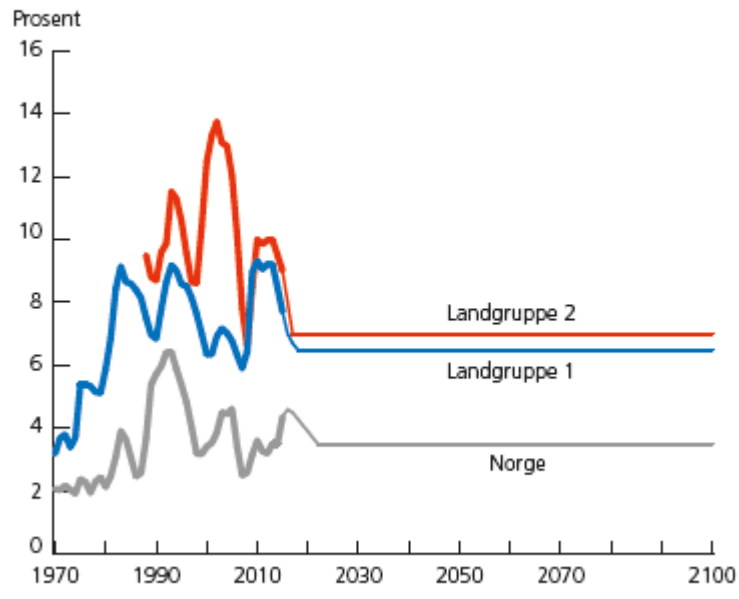
Minkende petroleumsinntekter vil føre til synkende relativ inntekt i Norge.

Sterkest nedgang for gruppe 3 (men relativ inntekt forklarer lite av innvandring fra denne gruppen)

Mindre nedgang for gruppe 1

Figur 5. Arbeidsledighetsratene i Norge, landgruppe 1 og landgruppe 2, observerte tidsserier og forutsatte framtidige verdier. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Arbeidsledighet antas å være vedvarende lavere i Norge (3 ½%) enn ellers (gruppe 1 6%, gruppe 2 7%)

Gruppe 3: ledighet ikke med i modellen, andre faktorer er viktigere

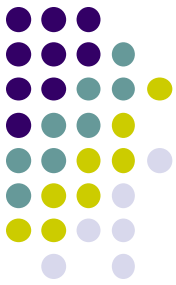

Også: brukte tall fra FN for framtidig befolkningsutvikling i de tre landgruppene (nettverkseffekten)

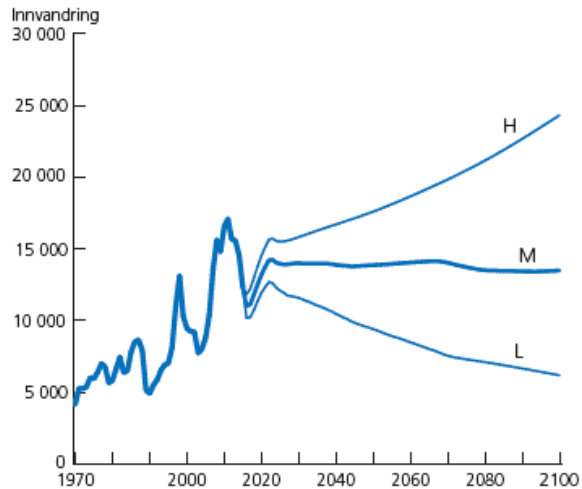
Mellomalternativet: petroleumsvirksomheten fases ut. Moderat fall i relativ inntekt: norsk inntektsnivå nærmer seg nivået i landgruppe 1 (fra +40% nå til +20% mot 2100)

Høyalternativet: høyt nivå for relativ inntekt fram til 2100. Sterk befolkningsvekst i de tre landgruppene. Høy innvandring.

Lavalternativet: sterkere inntektsvekst utenfor Norge enn det som antas i mellomalternativet. Lav befolkningsvekst i de tre landgruppene. Lav innvandring.

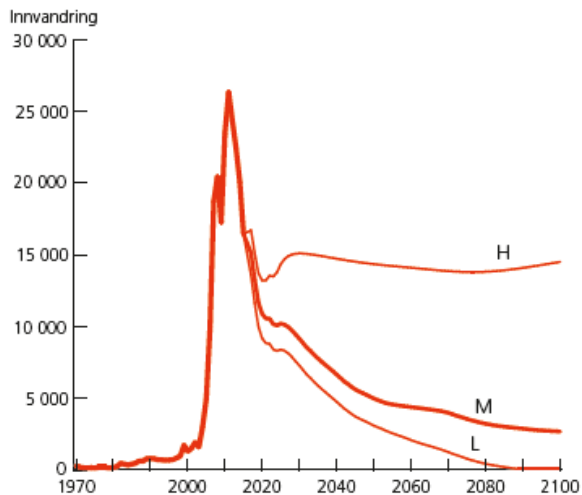

Figur 8. Årlig innvandring fra landgruppe 1. Registrert og predikert i tre alternativer

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 9. Årlig innvandring fra landgruppe 2. Registrert og predikert i tre alternativer

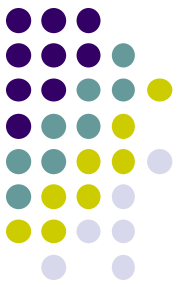

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

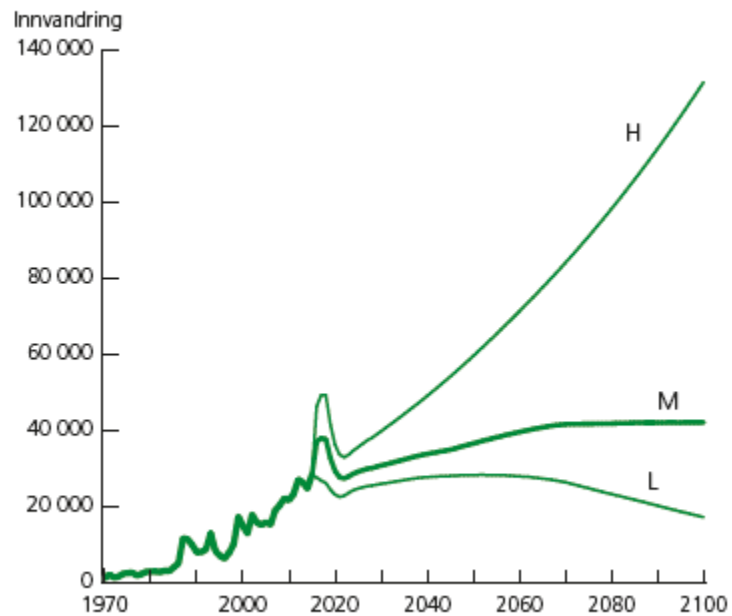
Resultat (hovedalternativet)

På kort sikt først lavere innvandring fra gruppe 1 og 2 pga konjunktur. Deretter en forbedring og lavere ledighet.

På lang sikt stabil (gruppe 1) og fallende (gruppe 2) innvandring fra EØS. Sterkt fall for gruppe 2 fordi lav fruktbarhet (og tidligere utvandring) i disse landene medfører nedgang i folketallet og knapphet på arbeidsmarkedet

Figur 10. Årlig innvandring fra landgruppe 3. Registrert og predikert i tre alternativer

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Gruppe 3: på kort sikt en oppgang pga asylsituasjonen

Nettverkseffekt for denne gruppen

Relativ inntekt bidro lite til forklaring av innvandring

Tar ellers også høyde for framtidige uroligheter i verden (gjennomsnittsverdi av dummykoeffisienter for Bosnia, Kosovo og Syria)

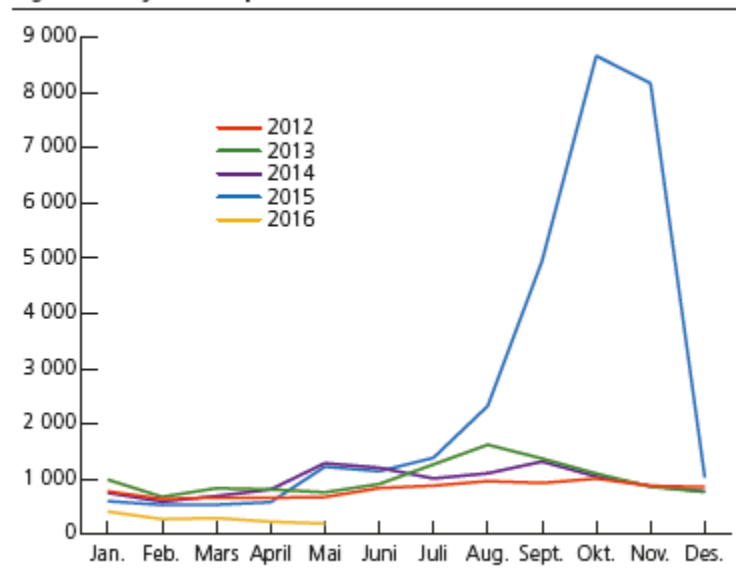
Ekstra effekt av asylsituasjonen

Skjønnsmessig:

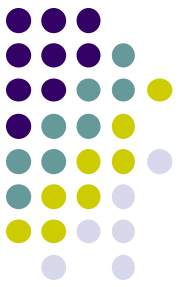
+13000 i 2016, +16 000 i 2017 og 2018.

Deretter nedgang i denne effekten

Figur 11. Asylsøkere per måned, 2012-2016

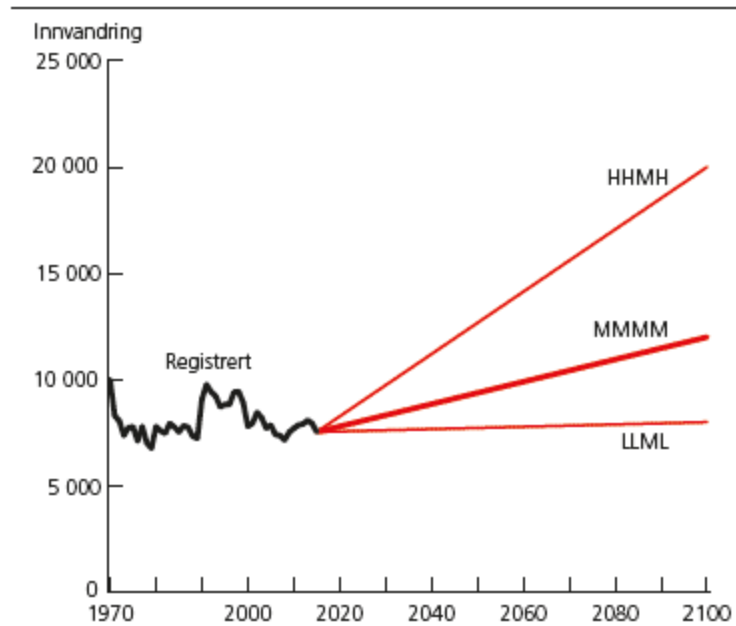

Kilde: Utlendingsdirektoratet (udi.no).

Ekstra innvandringsstrøm (skjønnsmessig)

Figur 14. Innvandring av personer som ikke er innvandrere, registrert og forutsatt i tre alternativer

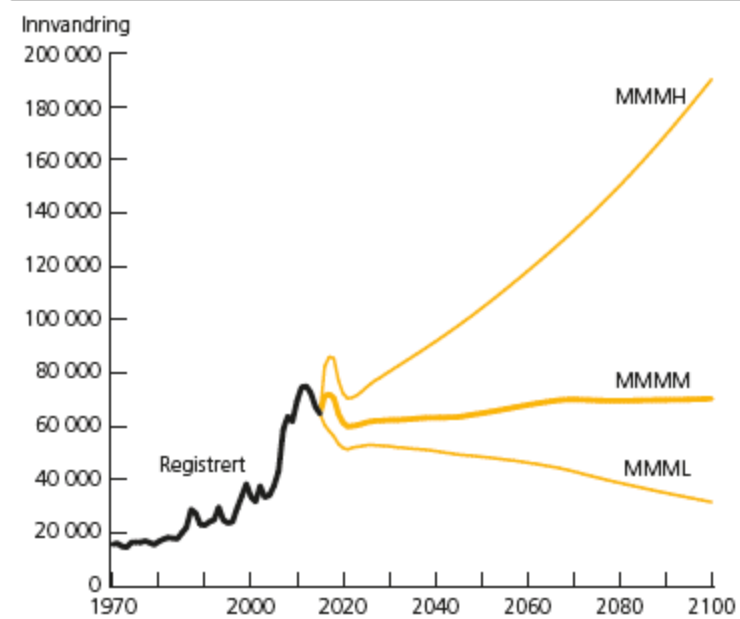

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Stor usikkerhet

Figur 15. Samlet innvandring til Norge, registrert og predikert i tre baner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Mellomalternativet: på sikt ligger innvandring rundt 60 000 – 70 000 personer per år.

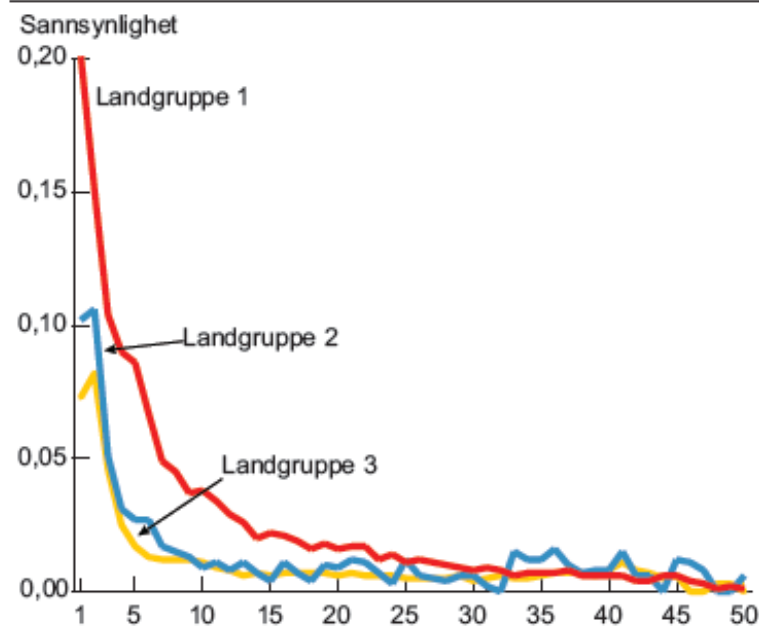
Stor avstand mellom alternativene H og L

Utvandring: faste utvandringssannsynligheter (gitt alder, kjønn, botid, landgruppe)

Figur 19. Utvandringssannsynligheter etter botid for tre landgrupper, registrert for perioden 2006-2010

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Men på kort sikt litt høyere utvandringssannsynligheter til land i gruppene 1 og 2 (effekt av ledighet i Norge)

Utvandring mest sannsynlig for gruppe 1, minst for gruppe 3

Synker med botid (seleksjon, ”integrering”/ nettverk)

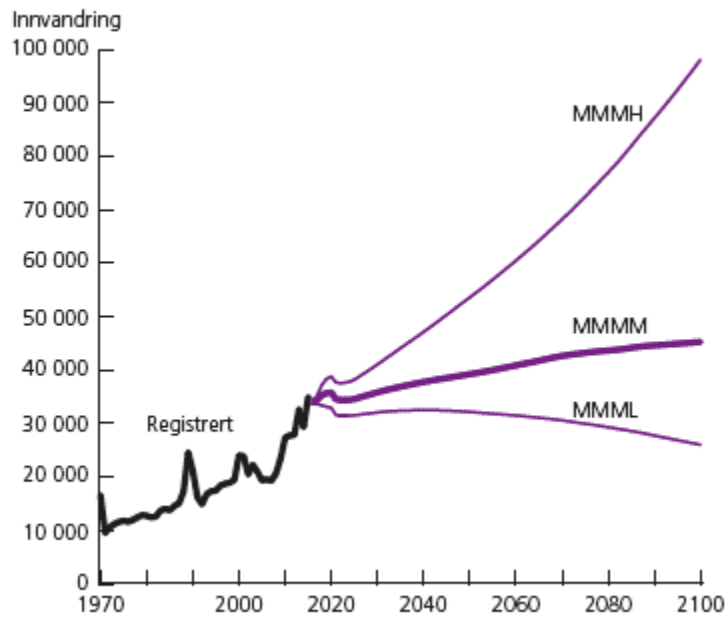
NB Denne figuren er ikke med i artikkelen.

Utvandring i alt og netto-innvandring i alt

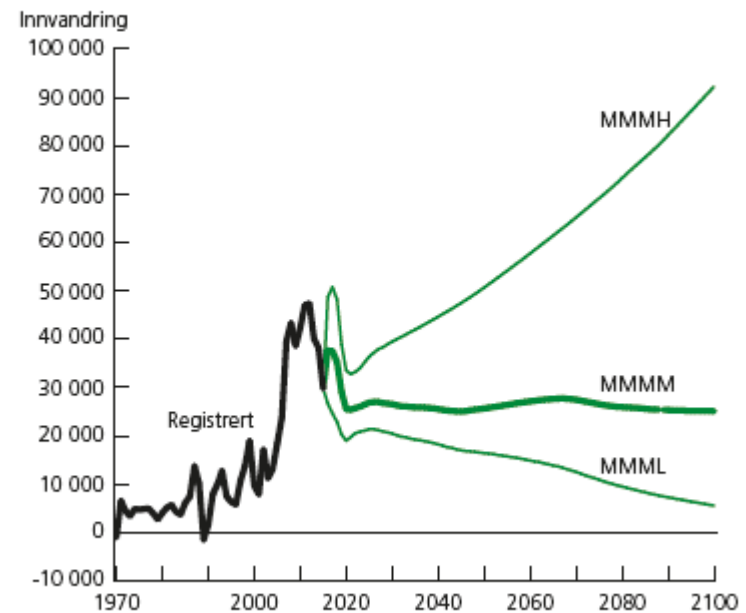
Netto inn: nedgang fra 47000 i 2011-2012 til rundt 26 000 etter 2030 (8000 L – 88000 H i 2100)

Figur 16. Samlet utvandring fra Norge, registrert og framskrevet i tre alternativer for innvandring

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 17. Nettoinnvandring til Norge, registrert og framskrevet i tre alternativer for innvandring

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Resultater for befolkningen med innvandrerbakgrunn

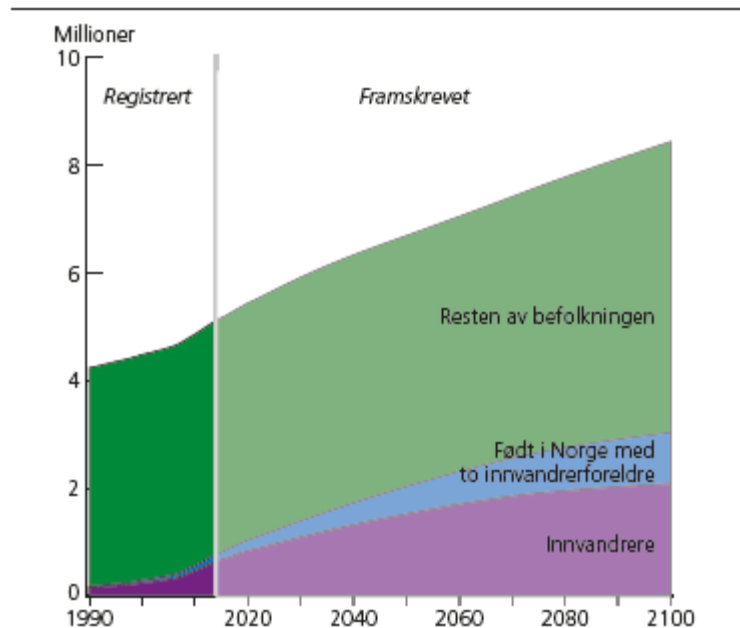

Innvandrere: fra nesten 700 000 (13% + 3%) i 2016 til 1,7 mill. (24% + 9%) i 2060 (MMMM)

Andel som er innvandrere synker noe etter 2060, antall og andel «etterkommere» øker kontinuerlig

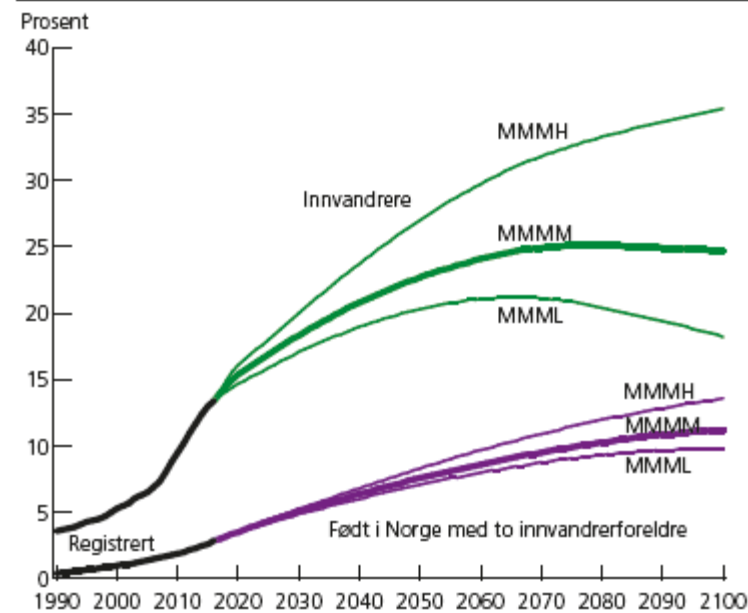
Stor usikkerhet, jfr. avstand mellom det høye og det lave alternativet

Figur 18. Innvandrere, personer født i Norge med to innvandrerforeldre og resten av befolkningen. Registrert og framskrevet i hovedalternativet (MMMM)

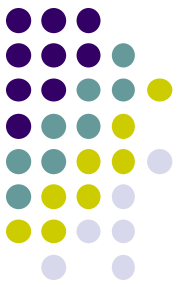

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 20. Andel av befolkningen som er innvandrere (øverst) og personer født i Norge med to innvandrerforeldre (nederst). Registrert og framskrevet i tre alternativer for innvandring

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

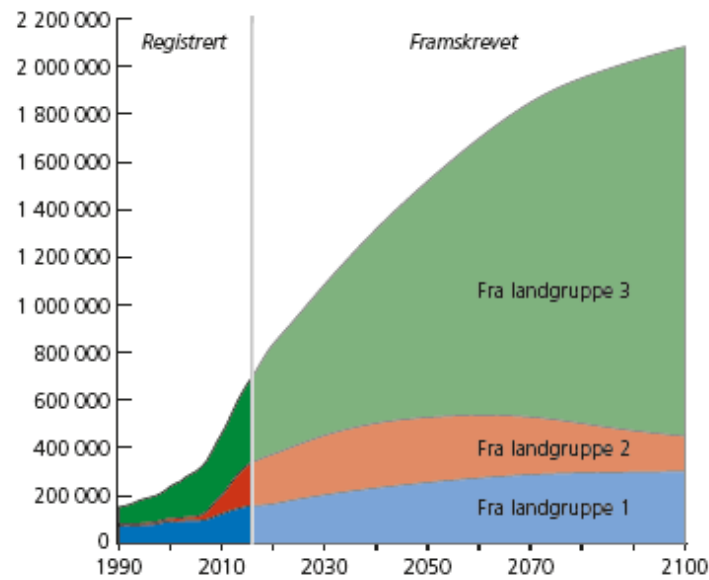

På sikt markant nedgang for innvandrere fra gruppe 2 (pga utvandring og redusert innvandring)

Gruppene 1 og 3: antall bosatte innvandrere øker gjennom hele perioden, særlig sterkt de første 50 år.

Gruppe 3 dominerer, pga høyere innvandring og lavere utvandringssannsynligheter enn gruppene 1 & 2

landbakgrunn
Figur 22. Innvandrere bosatt i Norge, etter bopid. Registrert og framskrevet i hovedalternativet (MMMM)

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

NB: Titlene for figurene 21 og 22 er byttet om!

Effekt av 10 000 ekstra innvandringer (s. 60)

les gjennom; mer utførlig senere («Konsekvenser av innvandring»)

Innenlands flytting

Forutsetning: i framtiden er flyttemønster som i 2006-2015

108 "prognoseregioner"/ økonomiske regioner (aggregater av kommuner)

15 bydeler i Oslo er egne prognoseregioner

Deretter nedbryting til kommunenivå (unntatt storbyene)

Kun 1 alternativ (pluss et alternativ uten flytting og uten innvandring – MM00)

Også:

Forutsetninger for :

- Regional fruktbarhet
- Regional dødelighet
- Regionale forskjeller i utvandring fra regionene
- Regional fordeling av innvandring til regionene

De regionale mønstrene antas å fortsette

Foss: Stokastisk befolkningsprognose

Utgangspunkt: SSBs befolkningsprognose kvantifiserer ikke prognoseusikkerhet.

For eksempel: folkemengde 2060 mellom 5,9 mln (LLML) og 8,8 mln (HHMH) ; se Figur 1 i SSB-artikkel med hovedresultater.

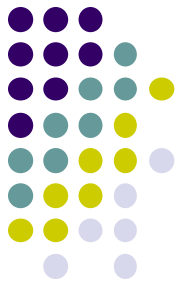
Men forventet treffsikkerhet for dette intervallet ikke spesifisert: 30%, 60%, 90%?

SSBs metode rent deterministisk, basert på ulike scenarier

Bruk heller en statistisk tilnærming

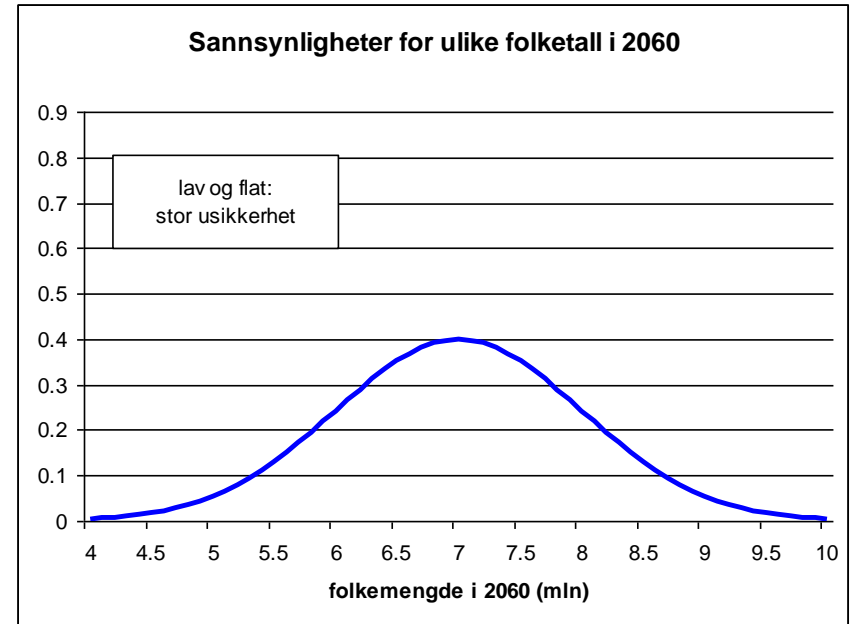
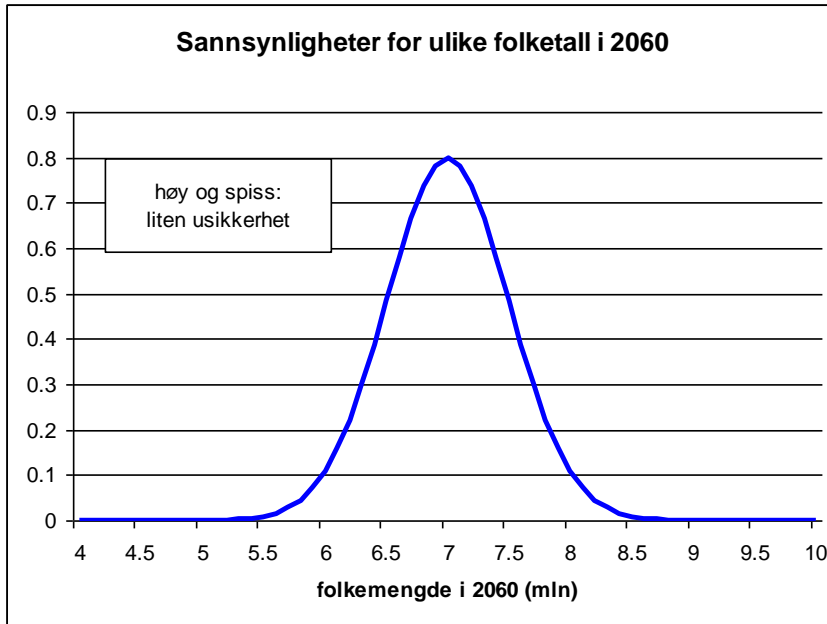
Framtiden er usikker, men noen anslag (f. eks. 7 mln i 2060) er mer sannsynlige enn andre (f. eks. 12 mln i 2060)

Derfor prognoserresultater i form av **sannsynlighetsfordelinger**

Statistisk fordeling avspeiler usikkerhet

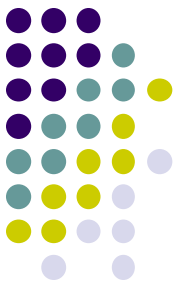
To tenkte fordelinger

To typer mål som kvantifiserer usikkerhet:

1. Fordelingens standardavvik = gjennomsnittlig avvik fra gjennomsnittet
(brukte standardavvik lik 0,5 mln i figuren til venstre og lik 1 mln i figuren til høyre)
2. Prognoseintervall/prediksjonsintervall, f. eks. 67%, 80%, 90%, 95%, som avspeiler "forventet treffsikkerhet"

Foss brukte kohort-komponentmetoden, jfr. senere forelesning
framtidig befolkning kun fordelt etter kjønn og alder, landet under ett
Hun antok en sannsynlighetsfordeling for

- rater for fruktbarhet (etter mors alder)
- rater for dødelighet (etter alder og kjønn)
- tall for netto-innvandring (etter alder og kjønn)

for alle år fram til 2060.

Også: korrelasjon over tid, på tvers av alder, mellom menn og kvinner.

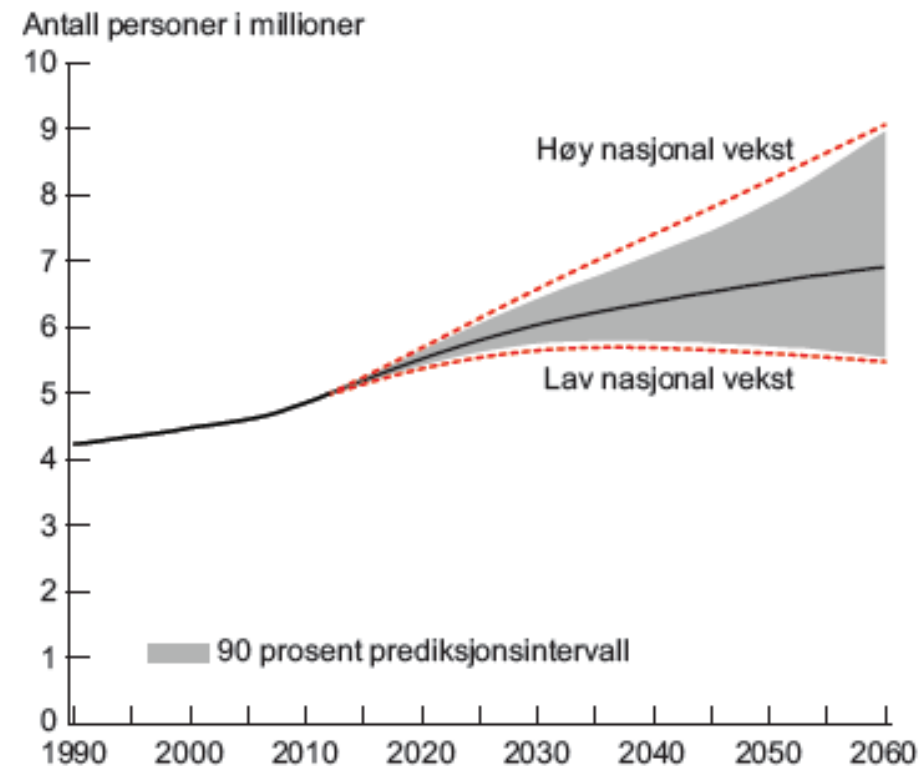
Forventet verdi til fordelingene lik MMMM-alternativ fra SSBs 2011-framskriving
Standardavvik valgt i samsvar med historisk observerte tilfeldige variasjoner for fruktbarhet, dødelighet og netto-innvandring i en rekke land i Europa

Gjentatte (3000) simuleringer av kohort-komponentmodellen

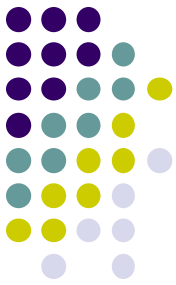
Folkemengde totalt: 90% intervallet mer eller mindre sammenfallende med SSB's framskrivning (HHMH og LLML)

Figur 1. Stokastiske befolkningsprognoser og befolkningsframskrivning. Hele landet. 2012-2060

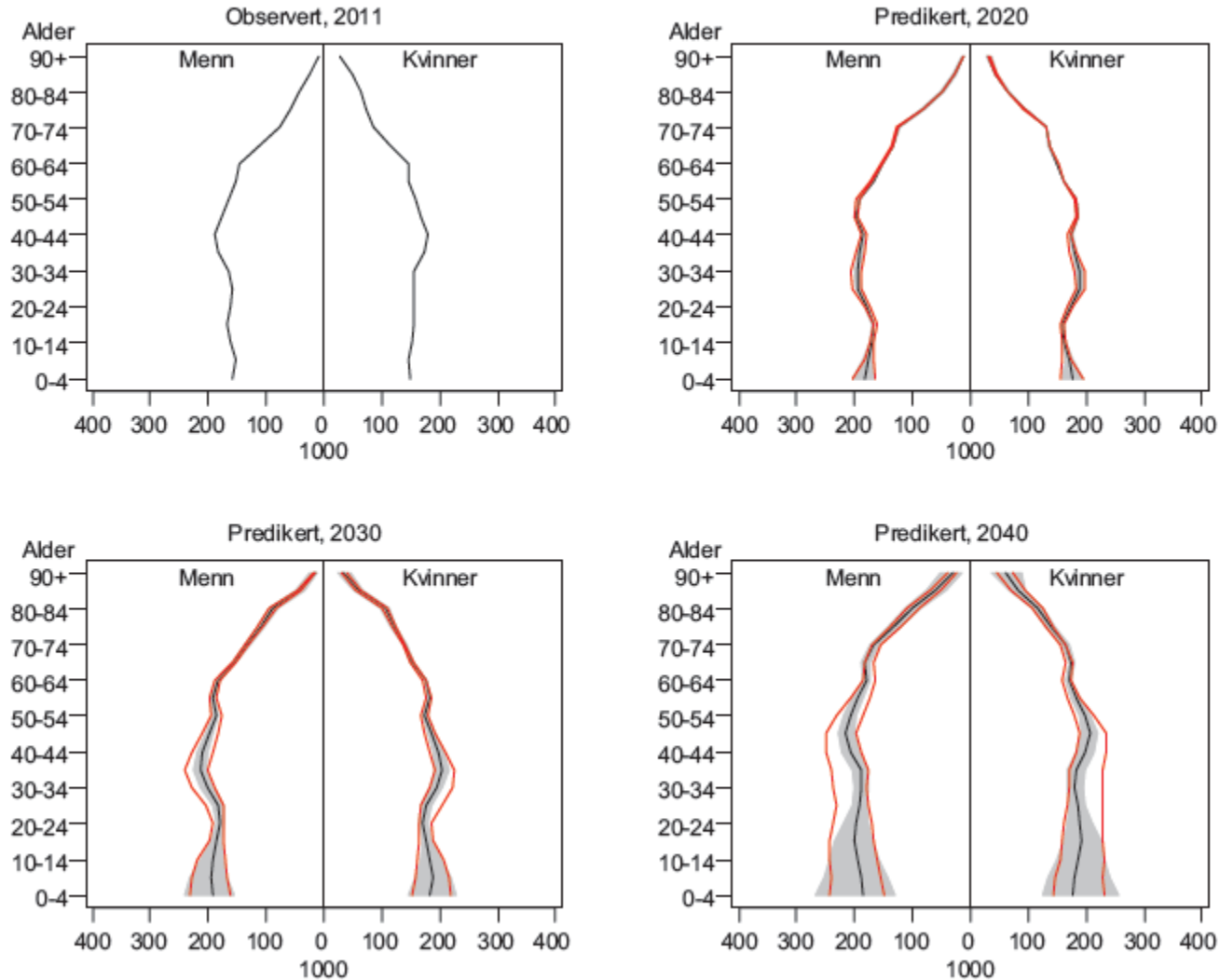

Kilde: Statistisk sentralbvrå

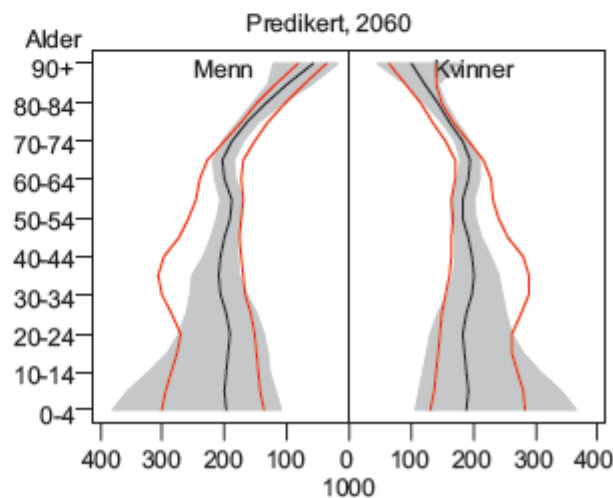
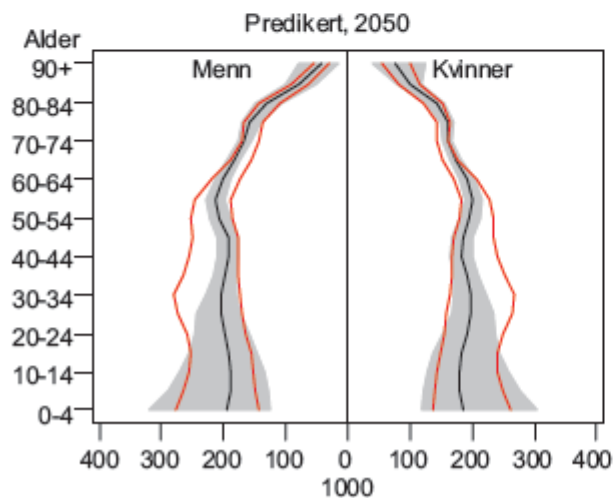
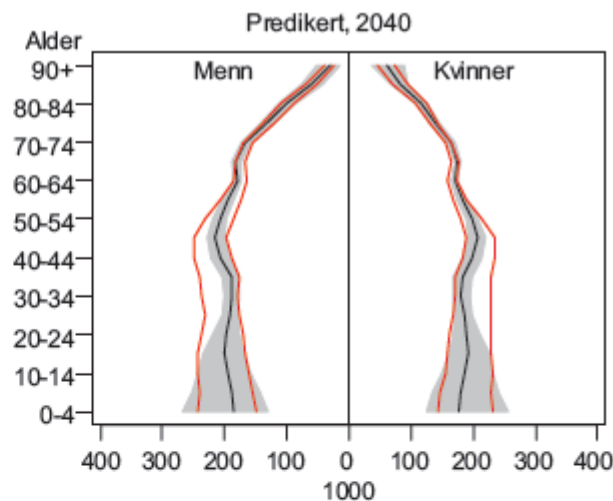
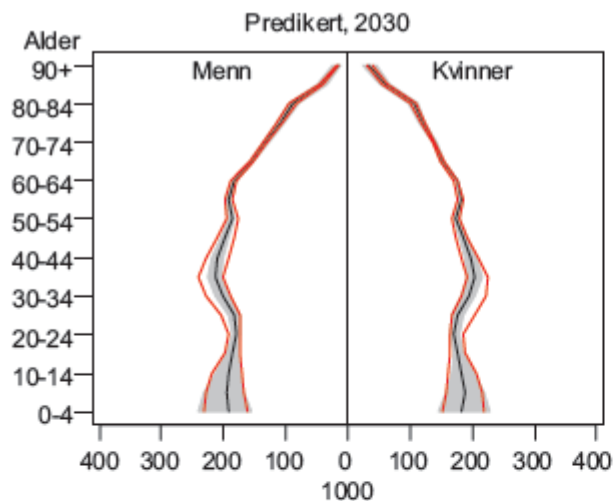
Røde linjer: HHMH og LLML alternativer fra SSBs framskrivning fra 2011

Figur 2. Befolkningspyramider med 80 prosent prediksjonsintervall i grått og røde linjer for lav- og høyalternativet i befolkningsframskrivingen. Observert 2011, predikert 2020, 2030, 2040, 2050 og 2060

Fra rundt 2040: De røde kurvene (LLML og HHMH i SSBs befolkningsprognose) underestimerer usikkerhet for barn & eldre; overestimerer for arbeidsdyktige aldre

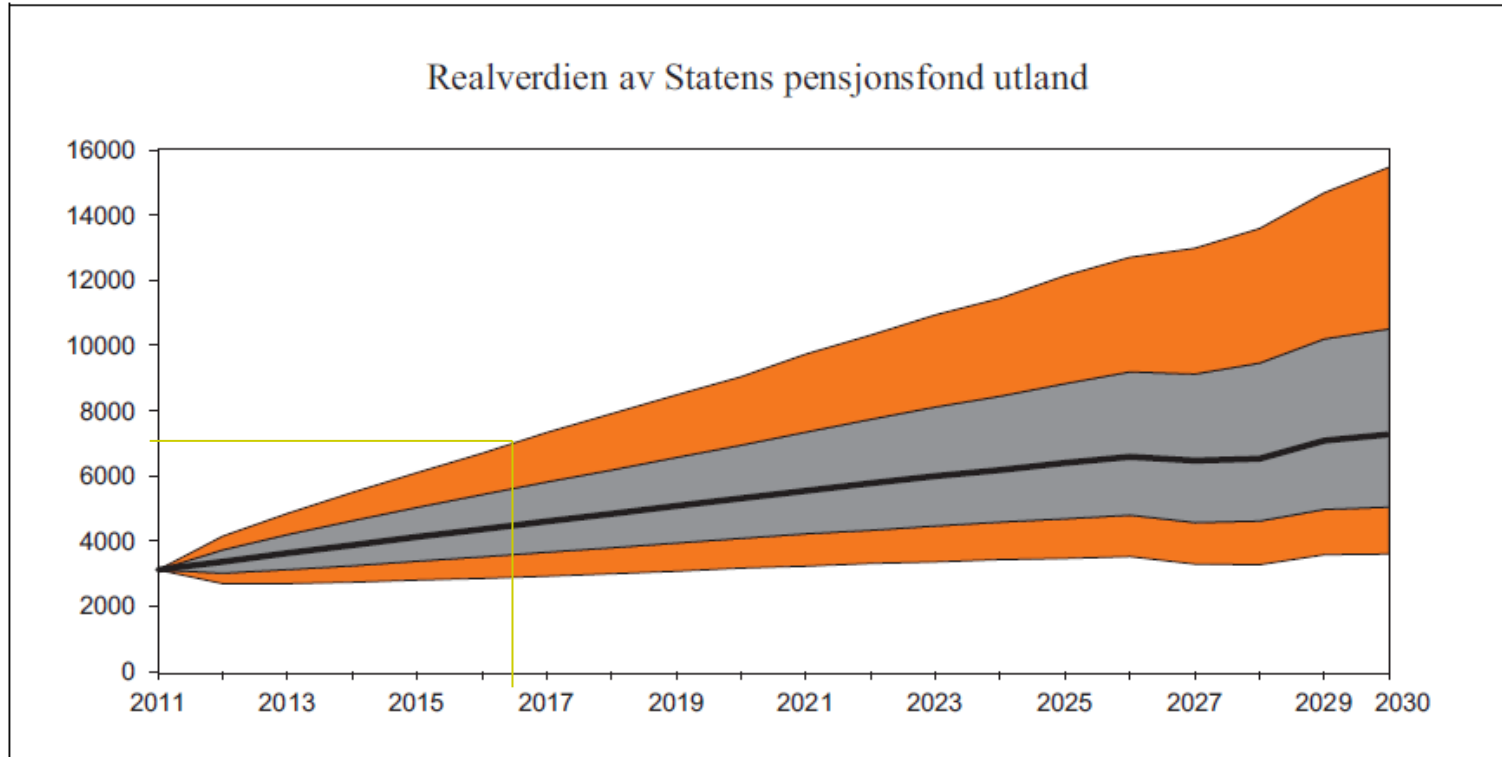
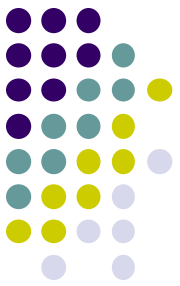

Tilsvarende intervaller mulig for samtlige prognoseresultater, f. eks. eldrekvote

Stokastiske prognoser brukes også i andre sammenhenger, f. eks. værmeldingen, styringsrente, oljefondets beholdning

Oljefondets beholdning (ikke pensum)

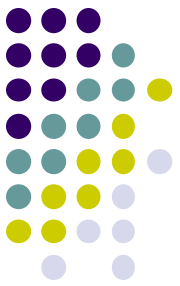

Figur 2.13 Framskrivning av realverdien til Statens pensjonsfond utland. Mrd. 2011-kroner. Forventningsbanen (medianen) er markert med heltrukket svart linje, mens de grå og oransje viftene viser henholdsvis 68 og 95 pst. ~~konfidensintervaller~~ prediksjonsintervaller/prognoseintervaller

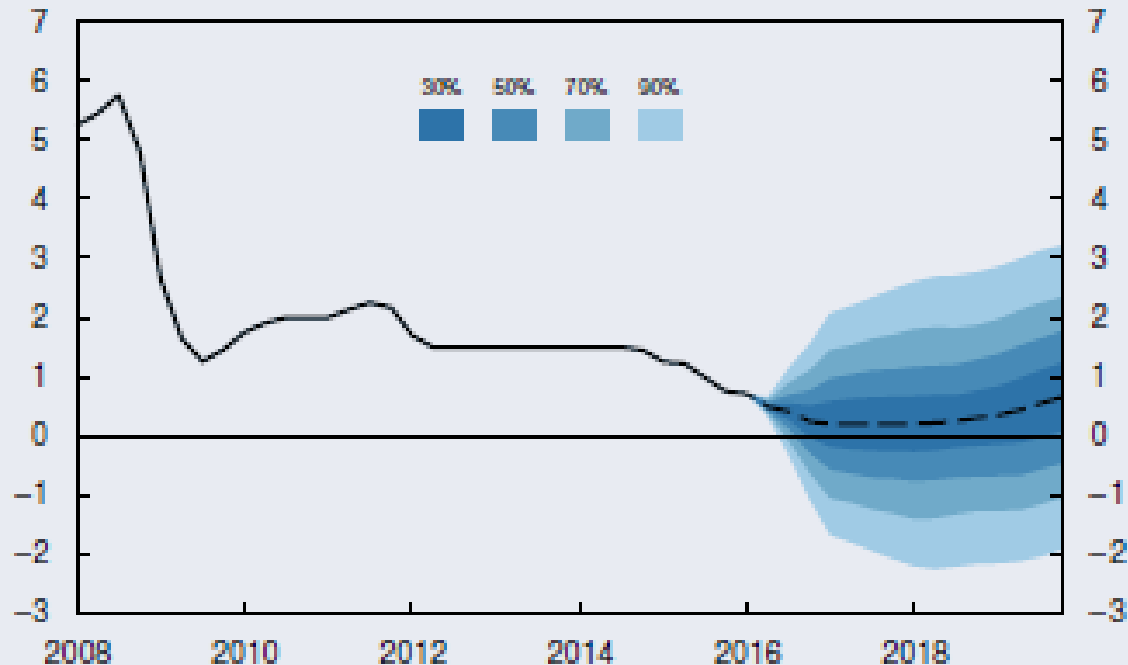
Kilde: Finansdepartementet.

NB Fondets verdi er 7 329 mrd kr pr 1. juli 2016.

Prognose styringsrente (Pengepolitisk rapport 1/2016, Norges Bank, ikke pensum)

Figur 2.4a Anslag på styringsrenten i referansebanen med sannsynlighetsfordeling.¹⁾ Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2019²⁾

1) Usikkerhetsnivåene er basert på historiske erfaringer og stokastiske simuleringer fra vår makroøkonomiske hovedmodell, NEMO. Usikkerhetsnivåen for styringsrenten tar ikke hensyn til at det eksisterer en nedre grense for renten

2) Anslag for 1. kv. 2016 – 4. kv. 2019 (stiplet)

Kilde: Norges Bank

En stokastisk prognose tvinger brukeren å forholde seg eksplisitt til usikkerhet

Den gir svar på spørsmålet som en bruker stiller (eller bør stille): hva kan vi forvente angående den framtidige befolkningsutviklingen? Hvor sikker er den?

Dagens praksis med alternative baner gir svar på et spørsmål som ingen stiller: hvordan ser befolkningsutviklingen ut HVIS endringskomponentene utvikler seg som i det Høye eller Lave alternativet, eller som i Middelaalternativet?